

УДК 004.942

ВІРТУАЛЬНІ МАТЕМАТИЧНІ МОДЕЛІ СТРУКТУРИ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Д . т . н . С . А . Нестеренко, Ан. О. Становський, О. І. Дадерко, О. О. Оборотова,
Хуссаїн Валід

Одеський національний політехнічний університет
Україна, м. Одеса
stanovsky@mail.ru

Методи підтримки працездатності бездротових комп'ютерних мереж із частково недоступними до моніторингу елементами, які існують на сьогоднішній день, не дозволяють виявляти поточний стан їхньої структури в он-лайн режимі експлуатації. Це особливо неприйнятне для мереж спеціального призначення, наприклад, встановлених на бойових машинах розвідки. Запропоновано метод прискорення такого розпізнавання за допомогою віртуальних математичних моделей.

Ключові слова: бездротові комп'ютерні мережі, бойове використання, підтримка працездатності.

В практиці дослідження надійності бездротових комп'ютерних мереж часто виникає необхідність діагностування стану структури латентної (непостережуваної, прихованої) частини останніх з метою виявлення кількості і дислокації структурних пошкоджень та оцінки працездатності мережі в цілому. При цьому у бездротових комп'ютерних мереж з деякою ймовірністю необхідно здійснювати або перерозподіл функцій серед непошкоджених елементів, або реінжиніринг, тобто діяльність з модернізації раніше реалізованих технічних рішень на діючому об'єкті. Практично це означає не відновлення початкової структури бездротових комп'ютерних мереж, а відновлення її функцій.

Метою роботи є підвищення якості розпізнавання структури пошкоджених комп'ютерних мереж за допомогою віртуальних математичних моделей цієї структури у вигляді поля інтенсивностей, яке утворюється з матриці ймовірностей існування тих або інших елементів в мережі.

Спеціаліст з перерозподілу або відновлення на поточній ітерації $t_{\text{пот}}$ життєвого циклу бездротових комп'ютерних мереж для прийняття рішення про технологію такого перерозподілу або реінжинірингу може розраховувати лише на відому інформацію про початкову структуру мереж у вигляді графу $\mathbf{H}_{\text{обо}}$ (яка міститься в їхньому кресленні), та про тренди деяких вимірюваних сигналів $\mathbf{C}(t)$, $0 \leq t \leq t_{\text{пот}}$ від бездротових комп'ютерних мереж в цілому, отримані від елементів, що залишалися доступними, за певний період до поточної ітерації включно.

Це можуть бути вимірювані на виході мережі або на її доступних елементах дані з протоколів обмінів між елементами бездротових комп'ютерних мереж, залишки сумісно оброблюваної інформації тощо. Таким чином, після перетворення доступної інформації маємо реальний, але не до кінця відомий об'єкт — частково недоступну для спостереження пошкоджену бездротову комп'ютерну мережу — та отримуємо його віртуальну, але в деякому сенсі відому модель $\mathbf{H}(t_{\text{пот}})$ [1]. Зауважимо, що прийнятий термін «віртуальний об'єкт» [2] не зовсім коректний, оскільки сам об'єкт не може бути віртуальним, — він такий, «який він є», а віртуальною може бути лише модель цього об'єкта або деяка інтерпретація об'єкта «який би він міг бути, якщо б...». Дійсно, як впливає з визначення, віртуальний (лат. *virtualis* — можливий) — це об'єкт, який реально не існує, але може виникнути при певних умовах [3]. Слово *virtual* з появою обчислювальної техніки набуло додаткового відтінку: «він (об'єкт) не існує в дійсності, але з'являється завдяки програмному забезпеченню».

Філософія абстрагує ідею віртуальної реальності від її технічного втілення. Віртуальну реальність тлумачать як сукупність об'єктів, що моделюються реальними процесами [4], зміст і форма яких не збігається із цими процесами. Існування таких об'єктів порівнюється з реальністю, але розглядається відособлено від неї — віртуальні об'єкти існують, але не як субстанції реального миру.

У той же час ці об'єкти актуальні, а не потенційні. При завершенні моделювальних процесів, що йдуть в «основній» реальності, віртуальна реальність зникає. Прикладами віртуальної реальності, широко використовуваними в науці, є простори з розмірністю більше трьох, дробновимірні простори, дробові похідні і багато іншого.

Останнім часом з'явився метод оптимізації різних процесів (механічних, гідравлічних, теплових тощо) за допомогою методу віртуального об'єкта [2]. Пропонується застосовувати цей метод до процесу перерозподілу функцій елементів або реінжинірингу бездротових комп'ютерних мереж. Основні варіанти віртуального об'єкта впливають з відомого визначення [5]: він можливий практично, він можливий теоретично, він невідомий, він неможливий. Але ж об'єкт, за визначенням цього терміна, завжди реальний.

Отже, віртуальний об'єкт завжди можливий за визначенням слова «віртуальний». Існуючий об'єкт не може бути неможливим, оскільки він завжди матеріальний. Звідси випливає, що віртуальний об'єкт можливий у двох видах: він існує (наприклад, композиційна деталь з дискретних ділянок з різними властивостями матеріалу в різних точках деталі) або його немає, але він можливий (наприклад, композиційна деталь з неперервно змінними властивостями матеріалу в різних точках деталі).

Інша справа — математична модель об'єкта. Вона є у практично можливого об'єкта, у теоретично можливого об'єкта, але вона може бути поширена і на неможливі об'єкти (наприклад, композиційна деталь з різними властивостями матеріалу в одній і тій же точці цієї деталі). Тоді маємо такі варіанти математичних моделей об'єктів різного рівня реальності їхнього існування:

- можлива математична модель реального об'єкта (тривіальна);
- можлива математична модель теоретично можливого, але неіснуючого або невідомого об'єкта;
- можлива математична модель (чому б і ні, адже модель нематеріальна!) неможливого матеріального об'єкта.

За допомогою віртуальних математичних моделей у вигляді поля інтенсивностей, яке утворюється з матриці ймовірностей існування тих або інших елементів в мережі, підвищено якість розпізнавання структури пошкоджених комп'ютерних мереж. Результати дослідження використані при розпізнаванні структури бездротових комп'ютерних мереж військового застосування із позитивним тактико-технічним ефектом.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Виртуальная реальность. Энциклопедия социологии / Сост. А. А. Грицанов, В. Л. Абушенко, Г. М. Евелькин, Г. Н. Соколова, О. В. Терещенко.— Минск: Книжный Дом, 2003. — 131 с.
2. Багдасарьян Н. Г., Силаева В. Л. Виртуальная реальность: попытка типологизации // Философские науки.— 2005.— № 6.— С. 39—58.
3. Lysenko T., Bovnegr L., Stanovskyi An., Tsapenko I. Structure optimization of the mechanical and computer networks using the method of virtual object // Materials of 14th International Conference «Research and development in mechanical industry» RaDMI 2014. — SaTCIP, Vrnjačka Banja, Serbia, 2014.— P. 694—700.
4. Балан С. А., Становская Т. П., Гончарова О. Е. Метод виртуального объекта в проектировании // Труды Одесского политехнического университета.— 2000.— Вып. 1(9).— С. 32—35.
5. Рузавин Г. И. Виртуальность // Новая философская энциклопедия. — Москва: Мысль, 2010.

S. A. Nesterenko, An. O. Stanovsky, O. I. Daderko, E. O. Oborotova, Waleed Hussain
Virtual mathematical models of the structure of computer networks for special purposes

Existing methods of maintenance of wireless computer networks partially unavailable for the monitoring elements do not allow identifying the current state of their structure in on-line mode of operation. This is particularly unacceptable for special-purpose networks, for example, ones installed on military intelligence vehicles. A method is proposed to speed up this recognition with virtual mathematical models.

Keywords: *wireless networks, combat use, maintenance.*